

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 63/2023
03.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирјана Грос, адвокат из ..., против туженог „НИС“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Никола Шијан, адвокат из ..., ради поништаја анекса уговора о раду, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1117/18 од 23.11.2018. године, у седници одржаној 03.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1117/18 од 23.11.2018. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Суботици П1 8/2017 од 28.02.2018. године, у ставовима другом, трећем и петом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу надокнади трошкове ревизијског поступка од 33.000,00 динара, у року од 8 дана од дана достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П1 8/2017 од 28.02.2018. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је делимично усвојен. Ставом другим изреке, поништен је као незаконит анекс број .. уговора о раду број ... од 21.12.2006. године, који је код туженог „НИС“ АД Нови Сад заведен под бројем ... од 24.11.2016. године, те остаје на снази уговор о раду број .. од 21.12.2006. године, са анексима I-X. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоца распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, радном искуству, знању и способностима. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев за обавезивање туженог да тужиоца распореди на послове Ставом петим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу надокнади парничне трошкове од 108.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1117/18 од 23.11.2018. године, преиначена је првостепена пресуда у усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев за поништај анекса број .. уговора о раду број ... од 24.11.2016. године, те да се

обавезе тужени да тужиоца распореди на послове који одговарају његовој стручној спреми, радном искуству, знању и способностима. Одбијен је и захтев за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 108.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Решењем Врховног касационог суда Рев2 2445/2019 од 17.10.2019. године, одбачена је као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против другостепене пресуде. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Одлуком Уставног суда Уж 2739/2020 од 18.10.2023. године, усвојена је уставна жалба тужиоца и утврђено да му је решењем Врховног касационог суда Рев2 2445/19 од 17.10.2019. године, повређено право на правично суђење, зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије, поништено је означено решење од 17.10.2019. године и одређено да Врховни суд поново одлучи о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1117/18 од 23.11.2018. године.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласни РС“ бр. 72/11 ... 10/23), и утврдио да је ревизија основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не конкретизују друге битне повреде одредаба поступка које су по члану 407. ЗПП предвиђене као разлог за изјављивање ревизије. Све битне чињенице за одлуку потпуно и правилно су утврђене, али је другостепени суд погрешно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац, по занимању ... са петим степеном стручне спреме ... струке, је засновао радни однос код туженог 21.12.2006. године. Решењем туженог од 17.05.2013. године, тужиоцу је отказан уговор о раду, са 13 закључених анекса, због престанка потребе за његовим радом услед организационих промена. Правноснажном пресудом од 24.11.2016. године, поништено је решење туженог од 17.05.2013. године, те су у наложеном поступку реинтеграције тужиоца странке 24.11.2016. године закључиле спорни анекс број ... уговора о раду за радно место референт за ..., пошто је радно место ... на коме је тужилац радио пре отказивања уговора о раду престало да постоји по општем акту туженог. Према опису послова, референт за ... припрема извештаје са евиденцијама стварног стања ... нафтних деривата, ДАС-а и основних средстава на бензинским станицама, присуствује процесу спровођења редовних и ванредних пописа ... нафтних деривата, ДАС-а и основних средстава на бензинским станицама и контролише попуњавање и потписивање прописаних образаца од стране комисије, анализира разлике између стварног књиговодственог стања ... нафтних деривата, ДАС-а и основних средстава на бензинским станицама, анализира документацију која прати процес реклаamacије са Бст

и сачињава извештај о рекламацијама бензинским станицама на месечном нивоу, прикупља и обједињава податке на бензинским станицама о количини деривата по резервоарима, изворима снабдевања и основним параметрима квалитета у дефинисаној форми. По налогу туженог тужилац је од децембра 2016. до фебруара 2017. године, радио у периоду од 8 до 16 сати на бензинској пумпи у Као радно место означена је канцеларија у којој се налазио канцеларијски намештај, али не и средства за рад – компјутер и телефон у функцији, нити је у тој канцеларији било грејања и пијаће воде. Због тога су тужилац и његов колега, који нису добијали било какве радне задатке, радно време проводили у портирници која је била загрејана. Тужилац није знао ко му је претпостављени на новим пословима, нити га је било ко контактирао. Када се обратио кадровској служби добио је обавештење да нема непосредног руководиоца, те да нема ко да му да радне задатке. Када се 21.09.2016. године обратио обрачунској служби, јер је напунио 10 година радног стажа, у сврху информисања да ли му припада јубиларна награда, речено му је да нема ко да га оцени. Ову парницу тужилац је покренуо 30.01.2017. године, а у фебруару месецу служба у којој је био распоређен добила је руководиоца. По налогу руководиоца тужиочево радно време је промењено - од 7 до 15 часова, тужилац је добио лозинку на оперативном систему и обучен за рад. Обим посла је био такав да га тужилац обави у оквиру једног сата у току радне недеље. Тужилац у свом раду није имао било какав контакт са купцима и добављачима, није одлазио на терен и није добијао повратне информације да ли је посао урадио на задовољавајући начин. У судском поступку, који је правноснажно окончан пресудом од 16.07.2014. године, утврђено је да је тужилац злостављан почев од јула 2012. године до поношења тужбе у том спору од стране запослених код туженог ББ и ВВ. У току ове парнице, дана 20.12.2017. године, тужени је учинио нову понуду тужиоцу, на основу које је закључен анекс уговора о раду за послове саветника ...у другој организационој јединици туженог.

Првостепени суд налази да у време учињене понуде за закључење спорног анекса, у поступку реинтеграције тужиоца по правноснажној пресуди, није било потребе за радом на пословима радног места које је означено у спорном анексу. Ова објективна околност чини оправданим закључак тужиоца да је анекс закључен у сврху вршења притиска да тужилац сам да отказ. Наиме, до фебруара 2017. године тужиоцу нису обезбеђени услови за рад, он није добијао било какве налоге за обављање посла, нити је знао ко му је руководиоца, а од фебруара месеца 2017. године, до закључења анекса 20.12.2017. године, посао који је обављао могао је да обави у току једног сата у оквиру четрдесетосатне радне недеље. Изнети околности чине незаконитим закључени анекс уговора о раду, пошто формално испоштована процедура враћања тужиоца на рад по правноснажној пресуди није била праћена садржином.

Другостепени суд не прихвата као правилне разлоге на којиме је заснована првостепена пресуда. По становишту тог суда када тужени није могао тужиоца да врати на радно место на коме је обављао послове у време отказа, по одредбама члана 171. Закона о раду извршио је распоређивање према потребама процеса и организације рада. Да би био примењен основ за понуду измењених услова уговора о раду и премештаја запосленог на друге послове потребно је да су испуњена два услова: да се за обављање посла захтева иста врста и исти степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду и да је разлог премештаја потреба процеса и организације рада у вези са статусним или организационим променама услед којих је смањен или повећан обим посла, смањен или повећан број извршилаца или формирана нова организациона

целина, односно укинути одређени послови и слично. Служба у којој је тужилац радио пре отказа укинута је другом изменом Правилника о систематизацији послова код туженог од 14.05.2013. године, а тужени је тужиоцу понудио посао референта за ... у служби за подршку у малопродајној мрежи која је била у процесу формирања, што је одговарајуће радно место.

По становишту Врховног суда другостепени суд је неправилно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду.

Чињенично је утврђено да је тужени тужиоцу отказао уговор о раду као технолошком вишку, а да је спорни анекс закључен у поступку враћања тужиоца на рад по правноснажној пресуди којом је поништен као незаконит отказ уговора о раду. Чињенично је утврђено и да је у правноснажно окончаном судском поступку утврђено да је тужилац злостављан од стана запослених код туженог ББ и ВВ. Спорни анекс закључен је из разлога што је раније радно место тужиоца изменом општег акта туженог престало да постоји.

Према одредбама чланова 151. став 1. у вези члана 171. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/2005 ... 32/2013) који је био у примени у време отказивања уговора о раду, тужени је у извршавању пресуде од 28.01.2016. године, према њеној садржини био у обавези да са тужиоцем закључи уговор о раду за други одговарајући посао, према његовој стручној спреми и радним способностима.

Одредбом члана 30. став 1. Закона о раду прописано је да се радни однос заснива уговором о раду.

Одредбама члана 16. тог закона прописано је да је послодавац дужан да запосленом обезбеди услове рада и организује рад ради безбедности и заштите живота и здравља на раду, у складу са законом и другим прописима (тачка 2.); запосленом обезбеди обављање послова утврђених уговором о раду (тачка 4.). По одредбама члана 33. закона, уговор о раду треба да садржи назив и опис послова које запослени треба да обавља, место рада, као и да се на права и обавезе које нису утврђене уговором о раду примењују одговарајуће одредбе закона и општег акта.

Са полазиштем на уговорну правну природу спорног односа, као и наведене законске одредбе, странке су приликом закључења анекса уговора о раду у поступку реинтеграције тужиоца биле у обавези да се придржавају начела облигационог права по којима је забрањено вршење права из облигационих односа противно циљу због кога је оно законом условљено или признато (члан 13. ЗОО), те стварање или искоришћавање монополског положаја (члан 14. ЗОО).

По становишту Врховног суда тужени, чији је незаконити отказ уговора о раду тужиоцу санкционисан доношењем правноснажне пресуде, није удовољио обавези враћања тужиоца на рад, пошто је са тужиоцем закључио уговор о раду за послове који фактички нису постојали, а тужиоцу у зимском периоду 2016. – 2017. године није обезбедио угрејан радни простор у коме би проводио осмочасовно радно време предвиђено уговором. Тужени тужиоцу није у току више месеци давао радне задатке, нити му одредио непосредног руководиоца коме би се тужилац могао обратити у

сврху остваривања права и обавеза по уговору, па је спорни анекс као последица оваквог чињења туженог био лишен садржине.

У конкретном случају форми се не може дати примат над суштином спорног односа странака, посебно имајући у виду да су странке пре закључења главне расправе 20.12.2017. године закључиле нови анекс уговора о раду за послове у другом организационом делу туженог, што указује да је тужени имао могућности да тужиоца у поступку враћања на рад распореди на послове који постоје.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

На основу одредби чланова 165. став 2. и 154. ЗПП тужиоцу је досуђен као оправдан трошак ревизијског поступка у висини од 33.000,00 динара, на име награде за састав ревизије, у оквиру опредељеног захтева.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић